

‘ระบบการศึกษา’ กับความมั่นคงทางเศรษฐกิจประเทศไทย

ค วามสัมพันธ์ระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ กับ ระบบการศึกษาของชาติ เป็นปัญหาที่ต้องมองอย่างเชื่อมโยงเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงจุดกว่า 20 ปีมาแล้วที่ปัญหาระดับโครงสร้างการศึกษาของประเทศได้หยั่งรากลึกในสังคมไทย และยิ่งสะท้อนปัญหาให้เด่นชัดยิ่งขึ้นในช่วง 6-7 ปี ที่ผ่านมากับ จำนวนนักศึกษาตกงานเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมขาดบุคลากรในบางสาขาอาชีพ ปัญหาคุณภาพของผู้จบการศึกษาที่ขาดทักษะในเชิงปฏิบัติ รวมถึงปัญหาอื่นๆ จนมีกระแสให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้นในทุกรัฐบาล

“ระบบการศึกษากับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไทย” รายงานวิชาการที่ **ดร.สาธิต พุทธชัยยงค์** อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สะท้อนถึงปัญหาระดับโครงสร้างการศึกษา

ของประเทศเอาไว้ซึ่งเป็นหนึ่งในชิ้นงานที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นรายงานวิชาการส่วนบุคคลดีเด่น ภายใต้หลักสูตรการบริหารจัดการด้านความมั่นคงขั้นสูง รุ่นที่ 5 สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในพระบรมราชูปถัมภ์

เป้าหมายภาคการผลิตและบริการ

บทบาทและภารกิจของสถาบันการศึกษาก็คือ การพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การเติบโตของประเทศ โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แบ่งภาคการผลิตและบริการที่มีศักยภาพในการทำรายได้ให้กับประเทศออกเป็น 3 ส่วนคือ 1. ภาคการเกษตร ได้แก่ แก๊สลิ้นค้า ข้าว ยางพารา ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ผลไม้ (มันสำปะหลัง/อ้อย/ปาล์มน้ำมัน) ประมง ปศุสัตว์ 2. ภาคอุตสาหกรรม

สาธิต พุทธชัยยงค์

ประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมเดิม 6 กลุ่ม และ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่ง 6 กลุ่มอุตสาหกรรมเดิม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยาง อาหาร (ผลไม้ อาหารทะเล เนื้อสัตว์แปรรูป) ปิโตรเคมี/พลาสติก Biodiesel/Ethanol ยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ ได้แก่ อุตสาหกรรมพลังงานสะอาด ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ (อาหารเสริม เครื่องสำอาง ยาสมุนไพร ยาแผนโบราณ เครื่องมือแพทย์ ผลิตภัณฑ์ยา) Bio-plastic/ Bio Materials อุตสาหกรรมอากาศยาน อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (ออกแบบ แฟชั่น อัญมณี โฆษณา สถาปัตยกรรม หุ่นยนต์ OTOP)

และ 3. ภาคบริการ ได้แก่ ท่องเที่ยว ค้าปลีก/ค้าส่ง ก่อสร้าง สื่อสาร และโทรคมนาคม บริการสุขภาพ

สำหรับ 6 อุตสาหกรรมเดิมที่เป็นฐานรายได้ของประเทศจะต้องปรับตัวทั้งในด้านศักยภาพการผลิตและคุณภาพให้สูงขึ้น เนื่องด้วยเป็นอุตสาหกรรมที่มีการ

แข่งขันสูงทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก สิ่งที่จะต้องขับเคลื่อนในอนาคต คือ การก้าวเข้าสู่ 5 อุตสาหกรรมใหม่ที่มีมูลค่าสูง (Value added) และสามารถสร้างสรรค์มูลค่า (Value creation) ได้มากกว่าอุตสาหกรรมกลุ่มเดิม ส่วนภาคบริการนั้นประเทศไทยมีจุดแข็งโดยเฉพาะเรื่องการท่องเที่ยว หากสามารถบูรณาการทุกภาคส่วนของการบริการ ก็จะทำให้รายได้เข้าประเทศมากขึ้น

ทิศทางการศึกษาประเทศไทย

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจะก้าวไปข้างหน้าได้จำเป็นต้องมี "คน" มาเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ดร.สาธิต ชีให้เห็นถึงข้อมูลการผลิตนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. และปวส. ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญใน

ตลาดแรงงานตามทิศทางของประเทศ แต่กลับพบว่า ตัวเลขผู้เข้าศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจ

อีกทั้งยังพบแนวโน้มการเลือกเรียนในสาขาที่เหมือนๆ กันอย่างชัดเจน เช่น **บริหารธุรกิจ ได้รับความนิยมมากที่สุดจากผู้เรียน โดยผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ในปี 2555 มีมากถึง 42,298 คน รองลงมาคือ วิทยาการจัดการ จำนวน 39,539 คน มนุษยศาสตร์ จำนวน 27,629 คน วิทยาศาสตร์ จำนวน 24,629 คน และวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 17,301 คน**

ในขณะที่มีนักศึกษาเลือกเรียนเกษตรกรรม การท่องเที่ยว ในสัดส่วนที่ต่ำมาก รวมไปถึงคหกรรมศาสตร์ที่เรียนเกี่ยวกับอาหารก็มีตัวเลขที่ต่ำเช่นเดียวกัน ทั้งๆ ที่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม

เมื่อพิจารณาข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในภาพรวมตั้งแต่ปี 2552 - 2555 ยิ่งน่าตกใจ เพราะมีแนวโน้มที่ไม่สอดคล้องกับภาคเศรษฐกิจให้เห็นอย่างชัดเจน โดยพบว่ากลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นที่ต้องการของภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนประมาณ 25% เท่านั้น ในขณะที่ส่วนใหญ่เป็นด้านบริหารธุรกิจ การจัดการ และมนุษยศาสตร์กว่า 75%

กำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

เมื่อพิจารณากำลังคนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานและพร้อมจะเข้าขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจให้เติบโตตามเป้าหมายที่กำหนด เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศ

ตัวเลขประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาและประมาณการผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานแต่ละระดับการศึกษาตั้งแต่ปี 2554 - 2557 จากกระทรวงแรงงาน พบว่า **นักศึกษาส่วนใหญ่จะศึกษาต่อจนจบปริญญาตรีจึงเข้าสู่ตลาดแรงงาน และ**เป็นกลุ่มวิชาที่ไม่สอดคล้อง

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปวช. เข้าสู่ตลาดแรงงานเพียง 25% ระดับปวส. เข้าสู่ตลาดแรงงาน 50% อีก 50% เลือกที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

กับความต้องการของภาคเศรษฐกิจ

ในขณะที่ผู้ประกอบการต้องการแรงงานระดับ ปวช. และปวส. แต่กลุ่มนี้เลือกที่จะตัดสินใจเดินเข้าสู่ตลาดแรงงานในจำนวนที่ค่อนข้างต่ำ

โดยเฉลี่ยพบว่า **ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปวช. เข้าสู่ตลาดแรงงานเพียง 25% ในขณะที่ระดับปวส. เข้าสู่ตลาดแรงงาน 50% ที่เหลืออีก 50% เลือกที่จะ**

ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี

ส่วนอีก 50% ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานนั้นเมื่อทำงานได้สักระยะหนึ่งก็พยายามศึกษาต่อระดับปริญญาตรีภาคพิเศษ ช่วงหลังเลิกงาน ด้วยเวลาการศึกษาที่ไม่เอื้ออำนวยจึงมีการเรียนที่ไม่ใช่สายวิชาชีพเดิมทั้งหมด ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียกำลังคนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจ

"ระบบการศึกษากับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไทย" เป็นอีกเสียงสะท้อนและต้องการย้ำเตือนให้ทุกภาคส่วนของประเทศได้ตระหนักถึงปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในวันนี้ เปรียบเสมือนยอดภูเขาน้ำแข็งที่โผล่พ้นน้ำเท่านั้น ยังคงมีปัญหามากที่รอวันปะทุ

แนวทางที่เหมาะสม คือ หนึ่งวิจัยเชิงลึกถึงปริมาณความต้องการกำลังคนและสมรรถนะของแต่ละสาขาอาชีพในภาพรวมของทั้งประเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลให้กับกระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการผลิต

นักศึกษาให้สนองตอบต่อภาคเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

เร่งจัดทำยุทธศาสตร์การผลิตกำลังคน โดยสภาการศึกษาภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ควรเป็นหน่วยงานหลักในการเชื่อมโยงแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติทำงานประสานกับ 3 หน่วยงานหลัก คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดทิศทางการศึกษา ปริมาณความต้องการกำลังคนและคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการ และต้องกำหนดเป็นวาระแห่งชาติอย่างจริงจังในการปฏิรูประบบการศึกษา

ร่วมมือกับผู้ประกอบการในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านกำลังคน การจัดการเรียนการสอน การฝึกงานหรือสหกิจศึกษาอย่างจริงจังและเป็นระบบ กำหนดค่าตอบแทนแรงงานฝีมือตามสมรรถนะมากกว่าการกำหนดตามวุฒิการศึกษา และลดช่องว่างเงินเดือนระหว่างช่างเทคนิคและระดับปริญญาตรีให้แคบลง ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. และปวส. เข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น อีกทั้ง ส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อเนื่อง

สุดท้าย เร่งพัฒนาสมรรถนะกำลังคนเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานแล้วต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีสมรรถนะการทำงานสูงขึ้นทั้งในภาคการผลิตและบริการ

หนึ่งในสาระสำคัญก็คือ การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี ประเทศไทยต้องมีความพร้อมที่จะให้กำลังคนใน 7 สาขาวิชาชีพที่มีความตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangement) สามารถประกอบอาชีพในประเทศนั้นๆ ได้ตามกฎระเบียบและคุณสมบัติที่กำหนด

“เศรษฐกิจ” กับ “ระบบการศึกษาของชาติ” ทุกปัญหาเกี่ยวพันกันเป็นลูกโซ่ นำมาซึ่งความเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศ หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและเป็นระบบ **M**